

Viðmerkingar:

Á opinberingardegnum 1. sept.

Seinastu mánaðir og vikur hava mint ikki sörnt um tær stóðugt fjóðligari og spenningsokjandi trummutrillurnar uppundir eitt stórt sirkusnummar: Við stóðugt veksandi intensiteti hevur 1. september 1999 fingið eina glæmu sum Opinberingardegarin Mikli: Tá kemur Hvítabók! Tá verður alt upplýst, sum hevur ligið í toku ella í trongskygdum ósemjum!

Forsíðin á leygdags Sosialinum við fullveldislandsstýrismanninum var heilt í hesum messianska andanum! Har manglaði bara tann skindari glorian yvir meistaranar hævur.

At vera leiðstjóri aftan fyri hesa framförsu krevst meir enn bert akademiska

prógvið í fjölmiðlafróði hjá landsstýrismanninum í fullveldismálum. Tað krevst eisini eitt meistaraligt fjölmiðlakynstur, sum hann longu sýndu í síni sjónvarpstíð hinumegin upptökutíð. Jú, 1. september var gjordur til ein magiskan dato.

Men tað lögna hendi, at longu 1 til 2 vikur áðrenn 1. sept. varð fjóvstartað við ávisum úrvaldum fólku og stovnum. Ikki nóg mikið við at allir landsstýrismenn og nakrir fáir lögtingsmenn finga hesa góðu bók at sjá. Men sanniliga eisini fjölmiðlarnir her á landi og aðrastaðni við, sum longu frá friggjadegnum 27. august kundi greiða fólkinum her og í útheimi frá øllum tí

teimum lysti úr Hvítubók. Og tað hildu fjölmiðlarnir á við leygdag, sunnudag, mánadag...

Hóast Hvítabók á hesum so at siga svartar marknaðinum var blivin "fritt umsetiligt", og bleiv siterað og kommenerað í suðri og norði, so var tað ein lógin kensla sum lögtingsmaður, sum ein av hinum 24, ikki at kunna fáa hendur á hesa góðu bók.... ikki fyrr seinnapartin í dag, mánadagin tann 30. august, nú hon liggur í postinum við heilsan frá landsstýrismanninum.

Tá hugsað verður um øll lyfti landsstýrismansins, um hvussu ótrúliga væl lögtingið skuldi kunnast um alla gongdina og úrslitið, tá tað

kom til sína tíð, var eg rættiliga argur inn á hesa framferðina, ja uppafur meira tá landsstýrismaðurin í Sosialinum er so skammleyst frekur, at ilgita andstøðuna fyri at hava likið Hvítubók til pressuna! Og tað skal eittast at vera við tí endamáli "at royna at flyta fokus frá fullveldinum"??

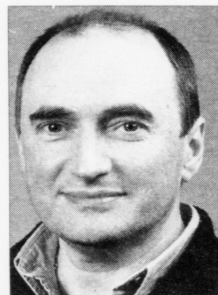
Kanska er man naivur, men ikki so býttur, at man ikki sær, hvør hevur størsta fyrimunin av at lata pressuna hava Hvítubók eina heila viku, meðan hon enn er loyndarmál fyri tingmenn og fólkið her í landinum, at bera allar tær røttu niðurstøðurnar út til fólkið - í summum forom við meistaranar hjálpanði hond, t.d. sum í greinini í leygdags

Sosialinum.

Í hvussu er má sigast, at munur er á klossutu og provokerandi framferð landsstýrisins við kunninggerðini av Hvítubók, og professionellu framferðini, tá frágreiðingin frá bankakanningini, tann sonevnda Grønberg-rapportin, var kunngjørd 5. jan. í fjór: sama dag og somu tíð høvdu øll atgongd til hesa frágreiðing, tó so at landsstýrið og danska stjórnin finga ein lítlan fyrimun: tæy finga hana 3 tímar (!) framanundan fyri ikki at standa púra á berum, tá tíð

indafólkinu herjaðu á.

Men tað verður nú áhugavert kortini komandi vikurnar at fara at seta seg inn

í allar teir spurningarnar, sum verða reistir, viðgjordir og kanska svaraðir í teim 800 síðunum í Hvítubók við tilhoyrandi frágreiðingum.

Hans Pauli Ström,
javnaðarløgtingsmaður

Rættleiðing til Annitu á Fríðriksmørk, tingkvinnu

Annita meinar, at eg spilli landsstýrismannin í fullveldismálum út, og sama við loftmidlum, Dimmu og øllum Føroya Fólki. Nú er landsstýrismaðurin, eins og aðrir politikkarar, ein almennur persónur, sum koyrir sín politikk fram, og roynir at fáa síni sjónarmið fram. Og tað er alt í lagi, soleiðis eigur tað at vera. Men tað eigur eisini at vera so, at teir almennu fjölmiðlarnir, vörpini og blóðini, politiska andstøðan, umframt onnur vanlig fólki, fylgja við, eygleða, spyrja og bora, seta nergangandi spurningar. Stutt sagt, tæy eiga eisini at vera kritikk.

Tíverri finnst ikki eitt líkinda føroyskt orð, sum kann brúkast í somu merking. Og hetta hevur helst havt við sær av nógv fólki misskilja kritikk og eisini sjálvstøð orð kritikk. Orðið at kritiserar merkir at vurdura ella meta í mun til eitt kriterium ella onkran ávisan málstokk. Kritikkur av bókmentum kallast bókaummæli á føroyskum, og tæy eiga sum minstamáli at hava eina vurduring av dygdini í verkinum (ikkj bert mósna um, at bókin liggur væl í hondini osfr.) Men ofta verður kritikkur misskiltur, og hildin at verða ein "útspilling", sum

tingkvinnan skrivur. Eg havi ikki havt nakra oetlan um at "spilla landsstýrismannin út", men at vísa á, at ikki alt er líka haldgott í hansara oetlanum, sum hann sjálvur letst at halda. Tað eru *admir* *moguleikar* enn at kvetta og taka loysing. Men nú situr ein samgonga við maktini, og hon verður brúkt effektivt til at propagandera og arbeiða fyri fullveldis-oetlanum. Hetta er ein partur av demokratisku mannagongdini. Men sjálvstøð ein meiriluti í løtuni gongur eina ávísa leið, so er ikki víst at øll oetlanin er haldgott. Hon skal eygleiðast, vurdurast og kritiseraast -

ikkj spillast út, tað er ein misskiljing.

Um orðið "forkelað fólkslag" varð tað rætta, kann sjálvandi diskuterast. Men av *veinum* grundum haldi eg at Føroya fólki í mongum føri er sloppið blíga ígjøgnum søguna.

Hugsar tú um blóðigu og pinufullu søguna hjá mongum fólkslagum, so eru Føroyar sloppnar lætt. Hugsar tú um Bosnia, Kosovo, Palestina, Armenia, Kurdistan, Vietnam, Poland, Irland, Suðrafrika og mong, mong onnur. Í so máta eru føroyingar sloppnar sera lætt. Eingi borgarakriggi, eingin innrás av figginda-

herum, eingir jarðskjálftar, eingin hungursneyð. Í mun til alt hetta eru føroyingar sloppnar lætt, men um "forkelað" er rætta orðið, kann sjálvandi diskuterast.

Hin grundin til at brúka orðið, var tankin um gullasj-tíðina í 80'um, tá einki var óført, tá haldi eg at tað var eitt - skadiligt - forkelisi at Føroyar finga pristalsregulerað blokstudul, sum bleiv brúktur til mangt og hvat við lítlum skili í.

Dømi um smáland við fullveldi, sum ikki hevur klárað tað so gott. Newfoundland var fullveldi, men fór fallit og endaði sum

partur av Canada.

Vinarliga
Rolf Gutesen

Landssjúkrahúsið ov lítið til at vera stórt - ov stórt til at vera eitt lítið sjúkrahús

Helena Dam á Neystabø landsstýrismaður og Eliesar Olsen skurðlækni liva uppá luftkastellir. - Tey droyma!

Umráðandi er, at vit taka stóði í veruleikanum.

Eliesar Olsen, skurðlækni sigur í samrøðuni í Sosialinum friggjadagin 27. august, at: »um hugt verður eftir heilsuverkinum í øðrum londum, er ikki fólkatalsgrundarlag fyri at hava sjúkrahús í Føroyum yvirhøvur. Sjálvsagt er tó neyðugt at hava sjúkrahús, og víðari stendur, »men sambært Eliesari Olsen er ikki neyðugt við trimum sjúkrahúsum í Føroyum í 1999 nú infrastrukturnin er væl útbýgdur«.

Tað eru bert 45.000 í-búgar í Føroyum. Fyri at hava eitt vælvirkandi ókis-sjúkrahús, skulu vit helst vera 400.000 í-búgar - ella tíggu ferðir so nógvir føroyingar. Hetta hava vit, sum á politiska økinum í ávisan mun hava arbeitt innan sjúkrahúsværkið í Føroyum, víst á øll árin. Men lækna-líðið á landssjúkrahúsinum,

hevur áhaldandi sagt føroyingum, at Landssjúkrahúsið skal vera okkara ríkissjúkrahús, og skal hava status sum so. - Ja, hvar flytur okkara sjúkrahúsværkið.

Skilgøða greinin hjá Niclasi Johannesen og upplýsingarnar í Sosialinum leygdagin, sum lýsir stríðið á Landssjúkrahúsinum - *tó bert seinastu árin og bert ávíst mál* - vísir eisini, hvussu lítil veruleiki er í, bæði tí Eliesar Olsen og Helena Dam á Neystabø, føra fram.

Føroyingar eiga ikki at lata seg leiða í blindum av Helenu Dam á Neystabø, sum í drúgt ár hevur verið landsstýrismaður í heilsu-málum, og ikki er komin longur.

Landsstýrismaðurin heldur beina kós

Hennara setningur er púra greiður. Hon sigur m.a. í samrøðu síni í Sosialinum

seinasta leygdag, at: »Útsagnirnar hjá Jógvan við Keldu vísa, at hann ikki torir at víðgera støðuna innan føroyska sjúkrahúsværkið við opnum sinni. Jógvan veit væl, at tað eigur at verða framd ein rationalisering innan føroyska sjúkrahúsværkið, men hann er bangin fyri, hvussu hetta fer at raka Klaksvíkar sjúkrahús.

Hetta kann neyvan sigast greiðari. Hennara »opna sinni« hevur longu avgjørt, at ein rationalisering fer at raka Klaksvíkar Sjúkrahús, og tí eisini Suðuroyar Sjúkrahús.

Eg haldi ikki, at nakar kann siga, at eg ikki havi torað at víðgera sjúkrahúsmálið við opnum sinni. Tað havi eg gjørt í meira enn seinastu 20 árin, men heldur Helena Dam á Neystabø, at hava »opið sinni« er at halda við hennara sentralistisku linju, heldur enn at

fáa meira fyri peningin, og at alt sjúkrahúsværkið kann virka til fyrimuns fyri sjúklingum, so er ikki lætt.

Eliesar Olsen sigur, at tað »...er ikki neyðugt við trimum sjúkrahúsum í Føroyum«, og seinni sigur hann, at »...rationalisering ikki merkir at tæy bæði smærri sjúkrahúsinu skulu niðurlæggiast«.

Eliesar, talan frá lækna-ligum sjúkrahúsinu er ikki um eitt ella trý sjúkrahús, men um víðing fyri sjúklinginum, at sjúklingurin kennir seg tryggan, og tað alment víðurkenda prinsippið, nevniliga, víðgerð so nær sum gjørligt, har sjúklingurin býr.

Eitt opið kjak við »opnum sinni«

Tað, sum Helena Dam á Neystabø hevur víst, síðani hon kom í sessin, hevur havt púra greiða linju. Hon veit, at játtanin til Klaks-

víkar Sjúkrahús seinna árin, er nógv skerd sammett við Landssjúkrahúsið. - Hon ger einki við tað, men tosar bara um at skerja enn meira.

Fyri at taka teppið meira undan, skjýtur hon upp at niðurlæggi seinastu læknavaktirnar á Klaksvíkar og Suðuroyar Sjúkrahúsi, sum hóast alt bert hava eina vakt í part, meðan Landssjúkrahúsið hevur sjeý læknavaktir.

Her er nógv annað at koma inn á.

Komandi 10 dagarnar verið eg burturstaddur, men eg vil gera vart við, at um eg fái pláss antin í Sosialinum ella í Dimmalætting, fari eg at koma við frágreiðingum - við opnum sinni - sum Helena Dam á Neystabø nevnr. Nakad verða endurtøkur, meðan annað verður hugskot, og eg haldi meg gjøgnum árin at hava gjørt mær so mikið stóran ómak

at seta meg inn í víður-skiftini, sum ein vanligur politikari kann gera tað, at eg vóni at fáa eitt »opið« kjak við Helenu Dam á Neystabø, og onnur, sum meta seg at hava »opnari sinni« enn eg.

Her skal tó sigast, veruleikan tiknan við í kjakið, so má tað sum skurðlækkin og landsstýrismaðurin koma við í Sosialinum 27. og 28. august metast sum *rein luftkastellir, og uttanfyri allan veruleika*. - Tað skal eg koma nærri inn á.

Jógvan við Keldu
løgtingsmaður og
borgarstjóri